

Briselē, 2024. gada 15. martā
(OR. en)

7753/24

Starpiestāžu lieta:
2023/0373(COD)

ENV 299
MI 302
IND 155
CONSOM 108
COMPET 323
MARE 7
PECHE 114
RECH 125
SAN 164
ENT 65
ECOFIN 309
CODEC 804

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Padome
K-jas dok. Nr.:	14248/23 + ADD 1 - COM(2023) 645 final
Temats:	Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par plastmasas granulu zudumu novēršanu nolūkā samazināt piesārņotību ar mikroplastmasu – politikas debates

1. Komisija 2023. gada 16. oktobrī iesniedza priekšlikumu regulai par plastmasas granulu zudumu novēršanu nolūkā samazināt piesārņotību ar mikroplastmasu ¹; plastmasas granulas ir viens no galvenajiem netīša mikroplastmasas piesārņojuma avotiem.

¹ Dok. 14248/23 + ADD 1 - COM(2023) 645 final.

2. Komisija ar tiesību akta priekšlikumu un tam pievienoto ietekmes novērtējumu 2024. gada 14. februārī iepazīstināja Vides jautājumu darba grupu. Pēc dalībvalstu sākotnējām atsauksmēm prezidentvalsts ir lūgusi delegācijas sniegt papildu komentārus, lai virzītu darbu pie šā dosjē. Tomēr, lai veicinātu turpmāku progresu šajā dosjē, Padomei būtu jāsniedz politiskas norādes par trim jautājumiem.
 3. Lai virzītu debates nākamajā Vides padomes sanāksmē 2024. gada 25. martā, prezidentvalsts ir sagatavojusi informatīvu dokumentu un jautājumus ministriem, kā izklāstīts šīs piezīmes pielikumā.
-

Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par plastmasas granulu zudumu novēršanu nolūkā samazināt piesārņotību ar mikroplastmasu

– Prezidentvalsts informatīvs dokuments ar jautājumiem ministriem –

2018. gadā ES stratēģijā attiecībā uz plastmasu aprites ekonomikā tika atzīti mikroplastmasas radītie riski videi un potenciālie riski cilvēka veselībai un atbalstīti inovatīvi risinājumi, kas vērsti uz dažādiem mikroplastmasas piesārņojuma avotiem. 2019. gadā arī Komisijas Galveno zinātnisko padomdevēju grupa atzina iespējamus riskus, ko rada piesārņotība ar mikroplastmasu, un mudināja veikt piesardzības pasākumus. 2020. gada Aprites ekonomikas rīcības plānā Komisija apņēmas novērst mikroplastmasas klātbūtni vidē, ierobežojot mikroplastmasas tīšu pievienošanu izstrādājumiem un novēršot mikroplastmasas netīšu nonākšanu vidē. 2021. gada Nulles piesārņojuma rīcības plānā Komisija ierosināja, ka ES līdz 2030. gadam būtu jāpanāk, ka (tīši pievienotas un netīši izdalījušās) mikroplastmasas daudzums, kas nonāk vidē, ir samazinājies par 30 %.

2023. gada 25. septembrī Komisija pieņēma Regulu, ar ko ierobežo mikroplastmasas tīšu pievienošanu izstrādājumiem ¹. 2023. gada 16. oktobrī Komisija iesniedza priekšlikumu regulai par to, kā novērst plastmasas granulu zudumu vidē. Plastmasas granulu zudumi ir galvenais netīša mikroplastmasas piesārņojuma avots.

Plastmasas granulas ir rūpnieciska izejviela, ko izmanto visā plastmasas ražošanā. Plastmasas rūpnieciskās izejvielas ir dažādās formās, tostarp granulās, pārslās, pulveros un šķidrā veidā, kopā sauktas par “pirmsražošanas posma plastmasas granulām”. Priekšlikumā ir izmantots vispārīgs termins “granulas”. Pašreizējās apstrādes prakses rada zudumus visos piegādes ķēdes posmos, jo īpaši ražošanā, pārstrādē (jaunas vai reciklētas granulas), transportēšanā un citās loģistikas, reciklēšanas un atkritumu apsaimniekošanas darbībās. Kad plastmasas granulas ir nonākušas vidē, tās savākt ir gandrīz neiespējami. Turklāt plastmasas granulas ar vēja un ūdens plūsmām tiek viegli izkaisītas lielos attālumos.

¹ Dok. C(2023) 6419 final.

Plastmasas granulu zudumi negatīvi ietekmē vidi, klimatu, iespējams, cilvēku veselību un ekonomiku (piemēram, zivsaimniecību, lauksaimniecību, tūrismu). Aplēses liecina, ka 2019. gadā ES apkārtējā vidē zuda 52 140–184 290 tonnas granulu. Tas atbilst 2100–7300 ar granulām pilnām kravas automašīnām gadā. Plastmasas granulu zudumi vidē ir trešais avots, no kura rodas visa mikroplastmasa, kas netīši izdalījusies vidē.

Paredzams, ka priekšlikums samazinās granulu zudumus par līdz pat 74 %. Papildus plastmasas granulu zudumu samazināšanai un līdz ar to arī to negatīvās ietekmes samazināšanai, ir paredzams, ka kopīgi ES mēroga pasākumi arī palīdzēs nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus operatoriem visā ES.

Priekšlikums paredz pasākumus, kas operatoriem jāīsteno visā piegādes ķēdē, kā arī ziņošanas un atbilstības sistēmu.

Pasākumi, kas jāīsteno operatoriem

Plastmasas granulu zudumi lielā mērā ir saistīti ar informētības trūkumu un sliktu manipulāciju praksi, un tāpēc tos var ievērojami mazināt ar ātriem pasākumiem. Komisija ierosina nodrošināt, ka operatori, kuri Savienībā apstrādā plastmasas granulas daudzumā, kas pārsniedz piecas tonnas gadā, un visi ES pārvadātāji un trešo valstu pārvadātāji, kuri pārvadā plastmasas granulas ES, veic nepieciešamos pasākumus šādā prioritārā secībā: preventīvās darbības, lai nepieļautu nekādus plastmasas granulu izbirumus; izbirušo granulu ierobežošana, lai nodrošinātu, ka tās nepiesārņo vidi; un kā pēdējā iespēja – savākšana pēc izbiruma vai zuduma. Pasākumi ir uzskaitīti priekšlikuma I un III pielikumā. Šos pasākumus jau ir īstenojuši celmlauži. Valstu kompetentās iestādes ir pilnvarotas pieprasīt papildu vai atšķirīgu pasākumu īstenošanu.

Ziņošanas un atbildības sistēma

Valstu kompetentajām iestādēm ir centrālā loma atbildības sistēmā, jo tām ir jāveic vidiskuma inspekcijas un citi verifikācijas pasākumi, kuru pamatā ir uz risku balstīta pieeja. Turklāt, lai palīdzētu valstu kompetentajām iestādēm verificēt atbildību, lielākiem operatoriem ir jāsaņem neatkarīgas trešās personas izdots atbildības sertifikāts. Lai mazinātu slogu mazākiem operatoriem, tiem nav jāsaņem trešās personas sertifikācija, bet gan jāiesniedz pašdeklarācija, kas apliecina to atbildību. Gan sertifikāti, gan pašdeklarācijas būtu jāpaziņo kompetentajām iestādēm. Papildus tam plastmasas granulu zudumu aplēsēm ir paredzēta saskaņota metodika.

Jūras transports

Priekšlikums neietver zudumus, ko rada plastmasas granulu transportēšana pa jūru. Lai gan nejauši jūras zudumi nenotiek regulāri, tie rada pēkšņu un būtisku negatīvu ietekmi uz vietējām ekosistēmām un skartajām kopienām, par ko liecina nesenie granulu incidenti Spānijas un Francijas piekrastē. Starptautiskajā Jūrniecības organizācijā (SJO) turpinās diskusijas par to, kā samazināt ar plastmasas granulu pārvadāšanu saistītos vidiskos riskus, izmantojot gan brīvprātīgus, gan obligātus pasākumus attiecībā uz trim aspektiem: transporta informāciju, kvalitatīvu iepakojumu un drošu izvietošanu. Tomēr paredzams, ka SJO diskusijas īstermiņā neradīs obligātus pasākumus.

Jautājumi ministriem

- 1. Vai, jūsu prāt, ierosinātie pasākumi ir piemēroti, ņemot vērā mērķus, ko ar šo priekšlikumu paredzēts sasniegt?*
- 2. Kā jūs vērtējat priekšlikumu attiecībā uz atbildību (tostarp par atbildības pārbaudīšanu), kas piešķirta dažādiem publiskā un privātā sektora dalībniekiem?*
- 3. Vai, ņemot vērā SJO diskusiju stāvokli, ierosinātajā regulā būtu jāiekļauj arī pasākumi attiecībā uz jūras transportu?*